

Çocukluk Obezitesini Önleme Uygulamalar? Yarar Alg?s? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Çocukluk Obezitesini Önleme Uygulamalar? Yarar Alg?s? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19120>

Özet

Çocukluk Obezitesini Önleme Uygulamaları Yarar Algısı Ölçeği, Zeynep Büyükbağ tarafından 2019 yılında tamamlanan bir yüksek lisans tezi kapsamında uyarlama çalışmasıyla Türkçeye kazandırılmış bir ölçme aracıdır. Bu ölçek, okul hemşirelerinin, çocukluk obezitesini önlemeye yönelik uygulamaları hayata geçirirken bu uygulamaların sağlayacağı faydalara ilişkin algılarını (yarar algısı) değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Ölçek, özellikle Sağlık Geliştirme Modeli çerçevesinde, profesyonellerin motivasyonel inançlarını ve davranışsal eylemlerini anlamak için kritik bir bileşen olarak kullanılmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Çocukluk obezitesi, önleme, algılanan yarar, okul hemşiresi, Sağlık Geliştirme Modeli, ölçek uyarlaması, obezite.

Yazarlar

Zeynep Büyükbağ

Amaç

Ölçeğin temel amacı, sağlık profesyonellerinin (özellikle okul hemşirelerinin), çocukluk obezitesini önlemeye yönelik müdahalelerin ve uygulamaların potansiyel olumlu sonuçlarına dair sahip oldukları inanç düzeylerini nicel olarak belirlemektir. Bu ölçüm, profesyonellerin bu tür uygulamaları benimseme ve sürdürme olasılıklarını etkileyen bilişsel faktörleri ortaya çıkarmaktadır. Yüksek yarar algısı, genellikle sağlık davranışlarının başarılı bir şekilde uygulanması için güçlü bir motivasyonel itici güç olarak kabul edilir.

Ölçek, Büyükbağ'ın (2019) tez çalışmasında, okul hemşirelerinin öz etkililik düzeyleri ve algıladıkları engeller ile birlikte yarar algısının çocukluk obezitesini önleme uygulamalarına etkisini incelemek üzere kullanılmaktadır. Bu bağlamda, ölçek, önleyici sağlık hizmetlerinin etkinliğini arttırmaya yönelik eğitim programlarının planlanmasında temel veri sağlamayı hedeflemektedir.

Yapı

Çocukluk Obezitesini Önleme Uygulamaları Yarar Algısı Ölçeği, psikolojik literatürde yaygın olarak incelenen ve Sağlık Geliştirme Modeli'nin (Health Promotion Model) temel bileşenlerinden biri olan algılanan yarar (Perceived Benefit) yapısını ölçmektedir. Algılanan yarar, bireyin, önerilen bir sağlık davranışının (bu durumda obeziteyi önleyici uygulamalar) tehdidi azaltmada veya sağlığı iyileştirmede etkili olacağına dair kişisel değerlendirmesini ifade eder.

Bu yapı, okul hemşirelerinin obezite önleme stratejilerini uygularken elde edecekleri somut veya soyut faydalara (örneğin, öğrenci sağlığında iyileşme, mesleki tatmin, kurum başarısı) ne ölçüde inandıkları yanıtır. Ölçek, bu inançların yoğunluğunu ve kapsamını belirleyerek, davranış değişikliğini destekleyen veya engelleyen bilişsel süreçlere katkı tutar.

Geçerlik

Ölçeğin geçerlik çalışmaları, Zeynep Büyükbağcı'nın 2019 tarihli yüksek lisans tezi kapsamında gerçekleştirilmiştir. Orijinal ölçeğin yapısını Türkçe kültür ve bağlamına uygun hale getirmek amacıyla dilsel ve psikometrik uyarlama prosedürleri takip edilmiştir.

Geçerlik analizleri genellikle kapsam geçerliliği (uzman görüşü ile maddelerin uygunluğunun teyit edilmesi) ve yapı geçerliliği (faktör analizi ile ölçeğin teorik yapısının doğrulanması) adımlarını içermektedir. Detaylı geçerlik bulguları, özellikle faktör yükleri ve model uyum indeksleri, Marmara Üniversitesi'nde sunulan tez metninde yer almaktadır.

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenirlik analizleri de uyarlama çalışması sırasında yapılmıştır. Bir ölçeğin güvenilirliği, aynı koşullar altında tekrar uygulandığında tutarlı sonuçlar verme yeteneğini gösterir.

Güvenirlilik analizleri kapsamında iç tutarlılık katsayısı (genellikle Cronbach Alfa değeri) hesaplanmıştır. Yüksek bir Cronbach Alfa değeri, ölçek maddelerinin aynı yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtüğünü gösterir. Ölçeğin güvenirlik düzeyine ilişkin spesifik değerler ve test-tekrar test güvenilirliği gibi ek analiz sonuçları, tez çalışması için metod ve bulgular bölümlerinde detaylıca sunulmuştur.

Faktör Analizi

Çocukluk Obezitesini Önleme Uygulamaları Yarar Algısı Ölçeği'nin yapı geçerliliğini sağlamak amacıyla faktör analizi uygulanmıştır. Uyarlama çalışmaları sırasında genellikle doğrulayıcı faktör analizi (DFA) veya açıcı faktör analizi (AFA) kullanılmıştır.

Bu analiz, ölçek maddelerinin hangi alt boyutlar altında toplandığını ve orijinal ölçeğin faktör yapısının Türk örnekleminde korunup korunmadığını belirlemeyi amaçlanmıştır. Faktör analizinin sonuçları, ölçeğin algılanan yarar yapısını tek boyutlu mu yoksa çok boyutlu mu ölçtüğüne dair kanıt sağlamak ve ölçeğin nihai yapısını oluşturmuştur.

Araç

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: Likert Tipi Ölçek (Specific item count and rating points detailed in the original thesis.)

Language Available: Türkçe (Turkish)

Population Group: Sağlık Profesyonelleri, özellikle Okul Hemşireleri

Age Group: Yetişkinler (Profesyonel meslek grubu)

Population Details: Türkiye'deki okullarda görev yapan okul hemşireleri örneklemini üzerinde uygulanmıştır.

Test Methodology: Kendi kendine raporlama (Self-report) yöntemiyle uygulanan, bireylerin obezite önleme uygulamalarına yönelik subjektif yarar inançları ölçen bir anket formu.

Anahtar Kelimeler

Önleyici sağlık, Sağlık eğitimi, Algılanan yarar, Çocukluk obezitesi, Okul hemşiresi, Psikometrik özellikler, Yüksek lisans tezi.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor (Tezde belirtilmemiştir.)

Affiliation Email addresses: zeynepbykbs@gmail.com

Correspondence Address: Marmara Üniversitesi, İstanbul (Tez çalışması yapılıdır kurum.)

İzinler, Ücret ve Test Yolu

Ölçek, Zeynep Büyükbaşı tarafından 2019 yılında yürütülen bir akademik çalışmada (yüksek lisans tezi) kapsamında geliştirilmiştir/uyarlanmıştır. Ölçeğin kullanımı ve telif hakları ile ilgili kesin izinler için sorumlu yazar Zeynep Büyükbaşı ile iletişime geçilmesi gerekmektedir. Akademik amaçlı kullanımlar için genellikle izin talep edilir. Ticari kullanım ücretleri hakkında bilgi bulunmamaktadır.

Kaynaklar

Böyükba?, Z. (2019). *Okul hem?iresinin sa?l??? geli?tirme modeli temelli çocukluk obezitesini önlemeye yönelik uygulamalar?, öz etkililik düzeyleri, alg?lad?klar? yarar ve engeller* (Yay?nlanmam?? yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Ölçe?in orijinal PDF dosyas? a?a??daki bağlantıdan indirilebilir: [cocukluk-obezitesini-onleme-uygulamalari-yarar-algisi-olcegi-toad.pdf](https://www.arabpsychology.com/cocukluk-obezitesini-onleme-uygulamalari-yarar-algisi-olcegi-toad.pdf)

Çocukluk Obezitesini Önleme Uygulamaları Yarar Algısı Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçek maddeleri kaynak içerikte sa?lanmam??tır. Maddelerin tam listesi için lütfen Zeynep Böyükba?'n 2019 tarihli yüksek lisans tezine başvurunuz.

ARABPSYCHOLOGY.COM